

Koninklijk
Belgisch
Filmarchief
Jaarverslag
2019

Cinémathèque
de
royale
Belgique

CINÉMA
TEK

Koninklijk
Belgisch
Filmarchief
Jaarverslag
2019

Cinéma
thèque
de
royale
Belgique

Inhoudstafel

Voorwoord: als editoriaal	3
I. De Collectie : zichtbaarheid & dagelijkse werking.....	5
1.1 De internationale uistraling van de collectie	5
1.2 De digitale collectie.....	6
1.3 De collectie buiten de filmzalen	7
1.4 De analoge collectie	8
1.5 Restauratie.....	9
1.6 Het Digilab	10
1.7 De Belgische en internationale zalen	11
1.8 De Decentralisatie	12
1.9 De bibliotheek en de museumruimte.....	13
1.10 Het documentatiecentrum.....	14
II. Innovatie	15
2.1 Toepassing van nieuwe digitale <i>tools</i>	15
2.2 Onze positionering en ons netwerk als innovator.....	16
III. Programmatie	17
3.1 De programmatie in CINEMATEK	17
3.2 Ontmoetingen in CINEMATEK	18
3.3 Het publiek in CINEMATEK.....	19
3.4 Programmatie & Communicatie.....	20
3.3 De programmatie in Flagey	21
IV. Publiekswerking en educatieve werking	23
4.1 Publiekswerking en educatieve werking	23
4.2 De samenwerking met SCC en Cinea	24
V. Pers	25
VI. Giften.....	27
VII. Partners	28
VIII. Personeel & Raad van Bestuur	29

In de volgende pagina's vindt u de belangrijkste informatie en de cijfers over de activiteiten van de instelling in 2019. We hebben daarbij geprobeerd om exhaustief te zijn en het toch zo kort mogelijk te houden, maar het is niet eenvoudig om in enkele pagina's de verschillende, complexe, talrijke activiteiten van het Filmarchief samen te vatten.

Zoals u zal zien, heeft het Filmarchief in 2019 zijn activiteiten verdergezet met een inzet en resultaten die, ondanks de budgettaire beperkingen, in de lijn van de vorige jaren liggen en waarop we fier moeten zijn.

De voorstellingen in CINEMATEK blijven steeds meer bezoekers aantrekken dankzij de kwaliteit van de programma's en het uitzonderlijke werk van onze communicatie. De zaal in Flagey bevestigt haar gemiddeld aantal bezoekers en dat tegen een achtergrond waarin het steeds moeilijker, duurder en tijdrovender wordt om voorstellingen met een kwalitatief of filmhistorisch karakter aan te bieden.

Onze collecties breiden nog steeds uit en ons digitaliserings- en restauratieprogramma versterkt de impact en de uitstraling van het Filmarchief in België en het buitenland. Op het moment (letterlijk) dat we dit rapport schrijven, organiseert het Museum of Modern Art in New York een hommage aan het oeuvre van de Israëliische cineast Amos Gitai waarvan verschillende films door het Filmarchief werden gerestaureerd en de filmarchieven van Amsterdam, Mexico city en Toronto organiseren retrospectieven en tentoonstellingen van de werken (films en installaties) van Chantal Akerman. Deze worden georganiseerd dankzij onze unieke collecties en de restauraties die we hebben uitgevoerd (en waar we nog steeds aan verderwerken). Dit zijn enkele voorbeelden, maar de lijst is lang. Het Filmarchief beantwoordt voortdurend de vragen van een zeer divers en gevarieerd publiek, in België en internationaal, die de prachtige films van het verleden, het heden en de toekomst willen bekijken.

De instelling haalt inkomsten uit deze activiteiten, maar laat het geen geheim zijn dat hoewel deze inkomsten de situatie kunnen verzachten, ze nooit de problemen kunnen oplossen die het gevolg zijn van een chronische onderfinanciering die ons verhindert om te doen wat 'normaal' zou zijn voor een instelling als de onze ; een planning maken voor de toekomst, het personeel gepast verlonen en bijscholen, de installaties en infrastructuur onderhouden (gebouwen, informatica, bewaringsinstallatie), een meerjarenplan uitwerken voor de investeringen en de ontwikkeling van de verschillende departementen en diensten.

Het Filmarchief heeft vaak goede strategische keuzes gemaakt, op het goede moment ; het is frustrerend om dan niet de middelen te hebben om die strategie volledig uit te werken.

Paradoxaal genoeg draagt ons ‘succes’ bij aan onze problemen.

Aan de ene kant zouden de positieve en bemoedigende resultaten van elk jaarverslag kunnen verbergen met welke ernstige problemen, opofferingen, stress en vermoeidheid het personeel, ons belangrijkste kapitaal, moet omgaan. De resultaten verbergen ook in wat voor versleten staat een deel van ons materiaal zich bevindt.

Aan de andere kant doet ons succes, onze uitstraling in België en elders ons werk alleen maar toenemen: door het succes van ons programma moeten we meer doen, meer tonen, beter beantwoorden aan de vragen van het publiek, maar dat betekent ook meer werk voor het team van de programmatie en van de collectie (die, zonder over de adequate middelen te beschikken, mirakels verrichten). Het betekent enorm veel werk, via sociale of traditionele media, voor de communicatiedienst. Ook onze internationale uitstraling draagt bij tot meer werk: we ontvangen honderden vragen en mails vanuit Argentinië tot Noorwegen, van Seattle tot Seoul, honderden vragen en mails om te beantwoorden, filmkopieën die verstuurd moeten worden. Al deze vragen zijn natuurlijk dringend en we willen ze allemaal beantwoorden voor het ideaal van een kwaliteitsvol filmaanbod en de uitstraling van de Belgische filmwereld. De staande ovatie, letterlijk, die de restauratie van ESTHER van Amos Gitai in het Museum of Modern Art kreeg of die voor JEANNE DIELMANN van Chantal Akerman in Toronto jagen ons al schrik aan: zullen we in de toekomst de aanvragen kunnen blijven behandelen?

Dat bedoelen we als we zeggen dat het succes van de instelling, paradoxaal genoeg, het dagelijkse werk zwaarder maakt.

Ons strategisch plan, voorgesteld in 2015, had als doel het beeld van de instelling te versterken, haar positie te consolideren, zowel in het buitenland als in de routine van het Belgische cinefiele publiek, maar ook om de komst van het digitale tijdperk voor te bereiden (met nieuwe middelen voor toegang tot de collectie en voor restauratie). We hebben de overheid er nog niet van kunnen overtuigen om ons nog maar een percentage van de aanzienlijke budgetten waarover –en we moedigen het aan– onze zusterarchieven in veel andere Europese landen beschikken.

We zijn er sterk van overtuigd dat de Belgische cinema, België als land, de Belgische belastingbetaler en de hele wereld een Filmarchief verdienen dat leeft, dat gezond de toekomst kan voorbereiden en geen Filmarchief dat veel energie moet besteden om te overleven. Net zoals tijdens periodes van crisis uit het verleden staat de Filmwereld klaar om ons te helpen om onze dringende noden aan de aandacht te brengen. We hopen allemaal samen dat de overheid er belangstelling voor heeft.

1.1 De internationale uitstraling van de collectie

Het Koninklijk Belgisch Filmarchief bewaart de films van Belgische cineasten voor het nationale en internationale publiek. Naast de Belgische cinema, bewaren we de internationale schatten in onze collectie die één van de belangrijkste ter wereld is.

De Belgische film schittert internationaal

Het oeuvre van **Chantal Akerman** kent een internationaal succes. Dit jaar werden op het Toronto Film Festival en in de Filmoteca Española retrospectieven van haar oeuvre georganiseerd. Haar films werden getoond in 25 landen, van Zweden tot Nieuw-Zeeland. De restauraties die sinds 2014 gemaakt zijn, reizen de wereld rond.

Het Portugese publiek heeft in de Cinemateca Portuguesa kennis kunnen maken met de films van **Raoul Servais**, in gerestaureerde versie. De gerestaureerde versie van Bruxelles-Transit van **Samy Slingerbaum** werd gepresenteerd op het Jewish Film Festival in Berlijn, Washington en Jeruzalem. De films van de **Marquis de Wavrin** werden getoond in de Fondation Jérôme Seydoux-Pathé in Parijs en in Colombia op het Festival Internacional de Cine de Cartagena de Indias.

Onze restauraties van internationale meesterwerken getoond over heel de wereld

Goodbye Dragon Inn van **Ming-Liang Tsai** werd dit jaar gerestaureerd en gepresenteerd op het filmfestival van Venetië, The Boys from Fengkuei van **Hou Hsiao-hsien** werden geprojecteerd in het MoMa in San Francisco en in de Fondation Prada, de restauratie van The Red Lantern van **Albert Capellini** op het Festival Il Cinema Ritrovato in Bologna, Kadosh van **Amos Gitai** op het Haifa Film Festival en zijn Berlin-Jerusalem op het Jerusalem Film Festival, Wend Kuuni van **Gaston Kaboré** werd getoond in het filmarchief van Stockholm, de National Gallery of Art in Washington, het Leeds international Film Festival in het Verenigd Koninkrijk en op Il Cinema Ritrovato in Bologna.

1.2 De digitale collectie

De Belgische films die digitaal geproduceerd worden, worden bewaard in de digitale collectie, net zoals de digitalisaties van analoge films. De digitale collectie is ook het punt van waaruit deze films vertrekken naar filmzalen en -festivals in België en internationaal..

Toegang tot de films in de collectie

Er zijn nog maar weinig plaatsen waar films op pellicule getoond worden. De digitale toegang tot een een collectie van filmerfgoed is daarom een *conditio sine qua non*. Dit jaar zijn 707 digitale films aan de collectie toegevoegd. Eind 2019 telden de collectie 23.647 digitale titels.

Toegang tot de Belgische film

Ongeveer 20% van de 20.000 Belgische titels in de collectie is gedigitaliseerd en kan digitaal geprojecteerd worden. Dit zijn zowel films die digitaal gedraaid zijn als films die door ons Digilab werden gedigitaliseerd (zie ook p. 10).

Depot van het VAF en het Centre du Cinéma

Nieuwe belgische films die digitaal geproduceerd worden, worden in depot gegeven via de overeenkomsten met het VAF en het Centre du Cinéma. Enkele voorbeelden van recente films die we bewaren: By the Name of Tania, Ce Magnifique Gâteau, Duellies, Nuestras Madres, Le Jeune Ahmed, Torpedo ...

Aangroei	
Digitale titels	707
waarvan Belgische titels	436
Collectie	
Totaal digitale titels	23.647

1.3 De collectie buiten de filmzalen

De films uit de collectie worden niet enkel getoond in filmzalen. Ze zijn ook te zien in documentaires, op tentoonstellingen, op culturele evenementen ...

De tentoonstelling 'Film in het Belle Epoque' in het Belle Epoque Centrum in Blankenberge

Van mei tot november vond in het Belle Epoque Centrum in Blankenberge een prachtige tentoonstelling plaats over de film in de Belle Epoque. Naast filmobjecten, zoals camera's, en historische documentatie uit onze collectie, werden ook films die gedigitaliseerd werden door het Filmarchief getoond. Sommige werd speciaal voor de tentoonstelling gedigitaliseerd.

Kinderen van het verzet

Beelden uit de films met historische documentaire die bewaard worden in de collectie werden gebruikt voor de serie Kinderen van het verzet.

KANAL – Centre Pompidou

In samenwerking met KANAL, toonde het programma Sweet 16 16mm films uit de collectie die gekozen werden door artiesten die er tentoonstelden.

De films in de collectie waren zichtbaar op **verschillende culturele evenementen**, onder andere, tijdens de Gentse Feesten, Openmonumentendag, Breedbeeld Kortfilmfestival Antwerpen ...

1.4 De analoge collectie

Om analoge films te kunnen tonen en digitaliseren is een belangrijk werk nodig dat weinig zichtbaar is. De analoge films die in de collectie binnenkomen moeten worden nagekeken en geïnventariseerd. Daarna worden ze opgeslagen in de depots met aangepaste klimaatcondities. Hun staat wordt opgevolgd tijdens de conservatie.

Elk jaar worden analoge films in depot gegeven door individuen, bedrijven en openbare instellingen. In 2019 liepen er verschillende projecten rond recente depots:

De **films van de NMBS** tonen het geheel van de spoorlijnen in België. Ze werden opgenomen om het personeel op te leiden en hebben nu een belangrijke documentaire waarde. In samenwerking met de vrijwilligers, oud medewerkers van de NMBS, worden de films geïnspecteerd en geïnventariseerd.

Het project **Cinema Rural** heeft als doel een Belgisch en Europees repertorium van bewegend beeld van landbouw en het landelijke leven samen te stellen. In het kader van dit project wordt belangrijk werk verricht op de collecties van het vroegere Ministerie van Landbouw en van de Boerenbond. Daarnaast worden landelijke organisaties ook gesensibiliseerd om de filmcollecties en –producties van deze film in kaart te brengen.

Door de samenwerking met **VIAA (Vlaams Instituut voor Archivering)** worden op onze expertise en infrastructuur beroep gedaan om de filmscollectie van de partners van VIAA toegankelijk te maken. Het materiaal wordt geïnventariseerd, de staat en de prioriteit voor digitalisatie worden bepaald en de nodige voorbereidingen worden getroffen om het materiaal te digitaliseren. Daarnaast bieden we de mogelijkheid aan om het materiaal op lange termijn te bewaren.

De **bewaring en het onderhoud van analoge films** vragen een gespecialiseerde kennis en gespecialiseerd materiaal. Dit jaar hebben in een nieuwe verificatietafel kunnen investeren door de steun van onze schenkers (zie ook p. 27).

Aangroei	
Analoge elementen	434 elementen
Collectie	
Totaal aantal analoge elementen	Meer dan een miljoen elementen

1.5 Restauratie

De heruitgave van Manneken Pis en de restauratie die de film redde

In **1995** won Manneken Pis van Frank Van Passel, onder andere, de André Cavens-prijs voor beste film, de Prix de la Semaine de la critique & de Prix de la Jeunesse in Cannes.

In **2018** start het Koninklijk Belgisch Filmarchief de digitalisering en de restauratie van de film, waarvan slechts één kopie overbleef.

In **2019** komt de film opnieuw in de zalen. Hij wordt door Frank Van Passel voorgesteld in Flagey en wordt getoond in verschillende Belgische zalen.

(Le Soir, 4/05/2019)

Andere digitaliserings- en restauratieprojecten in 2019

De digitalisering en restauratie van: Le Huitième Jour van Jaco Van Dormael, Vase de nocces en Chroniques d'un village Tzotzill van Thierry Zéno, Sous le masque noir de Paul Haesaerts en de digitalisering van, onder andere, Dikke vrienden van Marc Didden, Route 181 van Michel Khleifi en Gare du Luxembourg van Anne Levy-Morelle.

1.6 Het Digilab

Het Digilab, het laboratorium voor digitalisatie en restauratie, zorgt ervoor dat analoge films uit de collectie ook digitaal beschikbaar zijn. Het Digilab zorgt voor :

- de toegang tot analoge films in de collectie, door de digitalisatie
- de restauratie van films
- de opslag van digitale en gedigitaliseerde films, op de servers

Het depot van digitale films, het gebruik van documentaire beelden, de restauratie van ons filmpatrimonium, de zichtbaarheid van Belgisch films in de zalen en op festivals, in België en in het buitenland...

Al deze activiteiten zijn enkel mogelijk door het Digilab.

Maar het laboratorium kent zoals de rest van de instelling moeilijkheden door de te beperkte middelen die worden vrijgemaakt voor deze activiteiten. Begin 2019 heeft het Digilab zijn activiteiten sterk moeten verminderen omdat er geen middelen zijn om materiaal dat in panne valt te vervangen of te herstellen.

Daarom hebben we dit jaar maar 161 titels kunnen digitaliseren, waar we andere jaren ongeveer 300 titels kunnen digitaliseren. Aan de andere kant heeft deze vermindering van de digitalisaties ervoor kunnen zorgen dat ergere risico's, zoals het verlies van de digitale collectie, vermeden werden.

De komende jaren zijn nieuwe investeringen nodig om het werk van het Digilab verder te zetten, maar het budget is niet gegarandeerd.

1.7 De Belgische en internationale zalen

Het Filmarchief is een referentie voor de toegang tot de Belgische en internationale cinema. Door het werk van het decentralisatieteam - dat een catalogus van internationale films aanbiedt - en het team Access - dat de films in de collectie ter beschikking stelt – schitteren de films uit de collectie op het Belgische en het internationale witte doek.

In België worden deze films getoond, onder andere, in KASKcinema (Gent), Quai10 (Charleroi), Muntpunt (Brussel), Cinema ZED (Leuven), Cinema Churchill (Luik), Cinéma le Cameo (Namen), Plaza Art (Bergen), Lumière (Gent), Palace (Brussel).

De Cinema

Doorheen het jaar worden films uit de collectie van het Filmarchief getoond in het kader van het museaal aanbod van het M KHA en dat in samenwerking met CINEA. Ze werden getoond in Cinema Zuid en, sinds de verhuis, in De Cinema. Zo hebben meer dan 100 voorstellingen plaatsgevonden voor meer dan 4300 bezoekers.

1.8 De Decentralisatie

De decentralisatiedienst biedt een internationale catalogus van ong. 220 aan zodat bioscopen Belgische films of internationale klassiekers kunnen tonen die niet meer in distributie zijn. Zo kunnen de Belgische zalen over een breder aanbod beschikken, waarin o.a. films zitten die gerestaureerd werden in ons Digilab. In 2019 vonden zo meer dan 400 filmsvoorstelling plaats met dank aan het werk van de decentralisatiedienst.

In 2019 werden er geen nieuwe DVD's uitgegeven. Nieuwe uitgaven zijn voorzien voor 2020.

1.9 De bibliotheek en de museumruimte

De documentatiecollecties en de filmobjecten vinden hun weg naar het publiek via onze bibliotheek en in de museumruimte.

De **bibliotheek** van het Filmarchief is de enige gespecialiseerde filmbibliotheek in België. In 2019 hielpen we 1255 bezoekers bij de consultatie van 6110 documenten. Het grootste deel van de bezoekers (60%) zijn studenten en onderzoekers van Belgische universiteiten. De collectie is ook een referentiepunt voor onderzoekers uit het buitenland, o.a. uit Frankrijk, Nederland, het Verenigd-Koninkrijk, Ierland, Spanje, Portugal, Roemenië en de Verenigde Staten.

In de **museumruimte** worden objecten getoond uit het pre-cinema tijdperk en uit de vroegste periode van de film. Het is ook de plaats waar geleide bezoeken, educatieve activiteiten, conferenties of uitzonderlijke projecties worden georganiseerd, voor scholen, cineasten, culturele instellingen, etc. Zo heeft het museum 86 privé-projecties georganiseerd.

Elk jaar vinden verschillende **culturele activiteiten** plaats in de museumruimte. In 2019 ging het o.a. om:

- Fototentoonstelling over de evolutie van de wijk rond CINEMATEK
- Museum Night Fever
- de lessen van de VUB in het kader van weKONEKT
- 'Lanterns at the Fairground' : een onderzoeksseminarie in het kader van het B-Magic-project (KU Leuven, OLB, UCL, HoGent)
- Public History Encounter, CegeSoma
- Irisfeesten (evenement in CINEMATEK)
- Open Monumentendagen (gratis voorstellingen)
- Nocturne van de Brusselse musea (ontmoetingen met de pianisten)

1.10 Het documentatiecentrum

Het documentatiecentrum verzorgt de bibliotheek en haar collectie, maar daar houdt het werk niet op.

Naast de boeken en tijdschriften, zorgt het centrum ook voor de bewaring en de toegang tot persknipsels (op papier of online), van affiches, van de collectie van de fototheek (met foto's op papier van meer dan 2.810 Belgische films) en van documenten over de geschiedenis van de film, waaronder scenario's. Door het werk dat voor de catalogus en de referenties wordt gedaan, zorgt het documentatiecentrum voor werkinstrumenten voor onderzoekers.

Het Centrum is ook de plaats waar verschillende documentaire fondsen over film worden bewaard. Dit jaar werden de persoonlijk archieven van regisseur Joao Correa en het bijkomende archief van de familie van Thierry Zeno in depot gegeven. De filmdienst van de RTBF gaf ook hun documentaire archieven in bewaring, die goed zijn voor 70 meter documentair materiaal.

Aangroei	
Tijdschriften	1.285 nummers
Boeken	658 titels
Persartikels, digitaal	14.422 documenten
Foto's en affiches, digitaal of gedigitaliseerd	281.386 foto's en affiches, digitaal
Affiches op papier	314 affiches
Collectie	
Tijdschriften	5.952 titels van tijdschriften
Boeken	64.352 titels
Documenten met scenario	5.211 documenten
Affiches	29.160 affiches
Photos op papier	Photos voor 54.028 titels
Persdocumenten, digitaal of gedigitaliseerd	1.364.413 persdocumenten

2.1 Toepassing van nieuwe digitale *tools*

De innovatie van de *tools* die we ter beschikking hebben om de collectie te beheren is van groot belang. Het Filmarchief is een belangrijke innovator in zijn domein.

Toepassing van een nieuwe filmdatabase

De nieuwe database is klaar en functioneert volgens de meest recente principes van *Linked Data*. Het gaat om de eerste *linked database* voor een filmarchief in de hele wereld en over de eerste *linked database* voor een Belgisch archief of museum.

Implementatie van eerste reeks artificiële intelligentie analysetools voor de collectie

Ontwikkelde tools:

- automatische segmentering van shots
- automatische herkenning van concepten zoals bus, auto, persoon, hond,
- automatische herkenning van specifieke gebouwen

Toepassing van de nieuwe fotodatabase

Nieuwe databank voor 1 miljoen gedigitaliseerde high res foto's en metadata.

2.2 De positionering en het netwerk van het Filmarchief als innovator

Start CHANGE netwerk project (changenet.be)

CHANGE is een is een netwerk van internationale experts rond digitale tools voor archieven en musea. Het Filmarchief richtte het netwerk op in samenwerking met IMEC (België) en Fraunhofer (Duitsland), met financiële ondersteuning van Belspo.

‘EUIPO technical workgroups on Out-of-commerce Orphan works’

Het hoofd van digitale strategie en innovatie werd door de Europese Unie gevraagd om deze werkgroepen over *orphan works* (werken waarvan men de rechthebbenden niet kent) als vertegenwoordiger van de Europese filmarchieven.

Onze expertise delen

Het van het Filmarchief is doel zijn innovatieve visiete delen met de Belgische wetenschappelijke instellingen en om in projecten samen te werken met deze instellingen. In 2019 werden onze experts uitgenodigd om te spreken door verschillende instellingen, waaronder de VUB, ULB, UA, Packed/VIAA, het B-Magic project.

Onze expertise toepassen

De expertise van het Filmarchief ondersteunt projecten zoals Cinema Rural (met een database voor films over de geschiedenis van de landbouw) en Cinecos (website en database over de geschiedenis van de film in België) door het bijdragen en ontwikkelen van metadata.

3.1 De programmatie in CINEMATEK

Het team van de programmatie presenteert een interessant en gevarieerd aanbod aan voorstellingen en ontmoetingen, in de zalen Ledoux (117 plaatsen) en Plateau (29 plaatsen).

De **klassieke programma's over cineasten en acteurs** hebben steeds hun plaats. De retrospectieven van het werk van Claire Denis en Yasujirō Ozu deden het bijvoorbeeld erg goed. Maar naast deze klassieke programma's is het aanbod van onze programmatie veel breder:

Zo zijn er programma's die een blik werpen op de wereld van de **filmberoepen**, zoals de programma's over Angès Godard, director of photography, en Marie-Hélène Dozo, monteuse.

Programma's zoals '50 jaar pan-Afrikaans festival FESPACO', 'Ogawa productions' of 'Witches' volgen de rode draad van een **bepaald thema**.

Met hun **carte blanche** stelden o.a. Roberto Minervini en D. Mweze Ngangura, cineasten, Luc Tuymans, artiest, Francis Malfliet, collega, de relatie tussen hun werk en de film(geschiedenis) voor.

Onze **Belgische cinema** werd vertegenwoordigd door o.a. Dora van der Groen, Marc Didden, Michel Khleifi en Charles Dekeukeleire.

Daarnaast zijn er steeds **terugkerende programma's** zoals de Anthologie van de Stille Film en de Vrije Anthologie. die gedurende het hele jaar de mogelijkheid bieden om de schatten uit de filmgeschiedenis te ontdekken.

PROGRAMMA'S	Artists in focus	Classics & Anthologies	Classics & Anthologies (vervolg)	Rendez-vous B-Z
	Agnès Godard	1989 : Histoires de mutations	Anthologie du cinéma muet	Halloween with David Cronenberg
	Carole Roussopoulos	50 ans du festival panafricain FESPACO	Anthologie libre Classics	Journée de la Danse 2019
	Claire Denis	Agnès Varda	Films de Jadis	Museum Night Fever 2019
	Emmanuel Marre, Effi & Amir, Jelena Jureša	Bernardo Bertolucci	In Memoriam 2018	Our Story
	James Benning / David Lamelas	Dora van der Groen	Jeunes Fans de Ciné	State of Cinema 2019 / Claudio Pazienza
	Marc Didden	Douglas Sirk		
	Marie-Hélène Dozo	Dziga Vertov		
	Matérialité, fragment, montage, nY#39	Edgar G. Ulmer	Festival	Educatie
	Michel Khleifi	Europalia Romania	50 ans Quinzaine des réalisateurs	After Kubrick
	Ogawa Productions	F.W. Murnau	Anima 2019: Isao Takahata	Fragments pour une mémoire cinématographique i media cities
	Roberto Minervini	Laurel & Hardy	Brussels Art Film Festival (BAFF)	Image'In
	Valeska Grisebach	Marcel Pagnol	Offscreen Film Festival	Les extrêmes se touchent
		Max Linder	L'Art difficile de filmer la danse	Portraits de pays re-selected: Nuit et Brouillard
	Carte Blanche	Nicolas Roeg	Picture! Festival	Charles Dekeukeleire
	D. Mweze Ngangura	Rebel Films	Punto de Vista	Un cinéma poétique ?
	Francis Malfliet	Robert De Niro	RESTORED !	
	Marc Didden	Robert Redford		
	Michel Khleifi	Rock Hudson:		
	Roberto Minervini	Magnificent Paradox		
	Valeska Grisebach	Swimming Pool		
	Soggettiva Luc Tuymans	Witches		
		Yasujirō Ozu		

3.2 Ontmoetingen in CINEMATEK

Wanneer cineasten en andere gasten uit de filmwereld CINEMATEK bezoeken, is dat een unieke gelegenheid om te discussiëren over film als kunstvorm en als beroep. In 2019 hadden we de eer om de volgende cineasten te ontvangen:

Agnès Godard	Effi Weiss	Jorge Jácome	Marina Lameiro
Amir Borenstein	Els van Riel	Lauranne Van den	Mark Rappaport
Ana Lungu	Emmanuel Marre	Heede	Maurits Wouters
Angie Obeid	Eyal Sivan	Luc Dardenne	Monique Mbeka Phoba
Bénédicte Liénard	Florin Mihăilescu	Mahmoud Ben	Paul Grivas
Caroline Strubbe	Helke Misselwitz	Mahmoud	Roberto Minervini
Claudio Pazenza	Jean-Pierre Dardenne	Marc Didden	Roland Lethem
D. Mweze Ngangura	Jelena Jureša	Marie-Hélène Dozo	Rosalie Varda
Edgar Reitz	Jörg Buttgerit	Marie-Jo Lafontaine	Valeska Grisebach
			Virginie Surdej

CINEASTEN

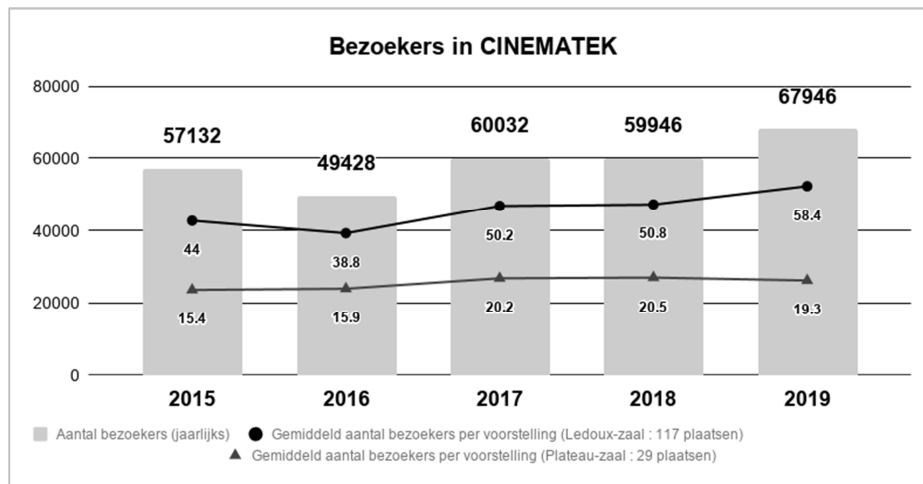
Niet alleen cineasten doen onze zalen vollopen. Artiesten, acteurs, critici en onderzoekers begeleiden de voorstellingen het hele jaar door. Ze zijn onmisbaar voor het educatief programma. In 2019 werden de volgende gasten uitgenodigd:

Alina Popescu (Univ. Paris 8 & Univ. Boekarest)	Christos Doukeridis (Burgemeester van Elsene)	Karel Vanhaesebrouck (ULB, RITCS)	Nick Pinkerton (journalist & programmer)	Roxane Enescu (ULB)
Angelo Mitchievici (Universiteit van Boekarest)	David Lamelas (Kunstenaar)	Kélountang Ndiaye (Scheper van cultuur)	Nicole Ferández Ferrer (Centre audiovisuel S. de Beauvoir)	Sara García (documentary film festival Play-doc, Tui)
Ann Van Sevenant (VUB)	David Martens (KULeuven - MDRN)	Laszlo Strausz (Eötvös Loránd Universiteit Budapest)	Oana Ghera (Criticus)	Sophie Lécole-Solnychkine (Université Toulouse Jean-Jaurès)
Anne Adriaens-Pannier (Curator, Het Spillaert Huis)	Dominique Nasta (ULB)	Liviu Papadima (Université de Bucarest)	Olivier Lecomte (Criticus)	Stoffel Debuysere (Courtisane)
Anne Morelli (ULB)	Egbert Barten (Geoffrey Donaldson Instituut)	Louis Danvers (Filmcriticus & Massamidi)	Patrick de Haas (Filmhistoricus)	Teresa Castro (Université Paris III / IRCAV)
Anne Sigaud (Musée Albert-Kahn)	Elektra Venaki (Centre of Greek Cinema, Athens)	Luc Tuymans (Kunstenaar)	Patrick Duynslaegher (Criticus)	Thomas Van Deursen (ULB)
Barbara Janicas (Université Paris VIII)	Fabienne Bonino (Univ. cinéma d'Aix-en-Provence)	María Palacios Cruz (Punto de Vista)	Pauline Laloy (Criticus)	Titou Lecoq (auteur, journaliste en essayiste)
Baudouin Decharneux (ULB)	Francis Malfliet (collega op pensioen)	Marian Tutui (Institute for Art History, Bucharest)	Philippe de Vita (Université d'Orléans)	Tobias Hering (Curator, Oberhausen)
Benjamin Thomas (Université de Strasbourg)	Gabriela Filippi (Université UNATC Bucarest)	Marianne Mesnil (ULB)	Philippe Met (Université de Pennsylvanie)	Veva Leye (woordkunstenaars & collega)
Berber Bevernage (Universiteit Gent)	Garbiñe Ortega (Artistic director Punto de Vista)	Marina Vargau (Université de Montréal)	Phillip Van den Bossche (directeur-conservator Mu.ZEE)	Wouter Hessels (RITCS)
Bujor T. Ripeanu (Filmhistoricus)	Gérard Preszow (ULB)	Marta Selva (Mostra Internacional de Films de Dones, Barcelona)	Pierre-Henri Deleau (Quinzaine 1969)	Xavier Luffin (ULB)
Camille Bui (Université Paris 1)	Hugues Dayez (pianist)	Matthias de Jonghe (UCL)	Radu Carp (Université de Bucarest)	
Carole Aurouet (Univ. Paris Est / IRCAV)	Jeremi Szaniawski (ULB)	Mircea Deaca (Université de Bucarest)	Raluca Iacob (Université of Graz)	
Catherine Durandin (INALCO, Paris)	Jérôme Game (Haute École d'Arts du Rhin)	Mona Chollet (journaliste et essayiste)	Ramona Coman (ULB)	
Chiara Tognolotti (Università degli Studi di Florence)	Joël Chapron (Unifrance Films)	Nadja Cohen (FWO/ KU Leuven)	Rodney Hill (Hofstra University)	
Christina Stojanova (University of Regina)	Judith le Maire (ULB)		Rolf Quaghebeur (Algemeen directeur KAAP)	

GASTEN

3.3 Het publiek in CINEMATEK

In 2019 vonden 1645 voorstellingen plaats in CINEMATEK. De stijging in het **bezoekersaantal** van de laatste jaren wordt dit jaar doorgezet: 67.946 tickets werden verkocht. 763 studenten hebben een jaarkaart, naast 263 personen met een jaarabonnement.

Het aantal **tickets dat online verkocht werd** blijft stijgen. Meer dan 10.000 tickets werden online verkocht in 2019 (goed voor 15% van de verkoop). Het trouwe publiek diversifieert en de jeugd stroomt steeds meer binnen. De communicatie via sociale media speelt hierin een belangrijke rol.

We merken elk jaar de groter wordende impact van **online communicatie**. Enkele cijfers voor 2019.

Dagelijks ongeveer 1000 bezoekers op de website

Ongeveer 37.000 fans en volgers op Facebook

5.260 abonnees op Instagram

4.110 volgers op Twitter

dit jaar meer dan 90.000 kijkers op Youtube

meer dan 10.000 tickets verkocht online

Onze aanwezigheid op sociale media heeft ook een impact op de zichtbaarheid van onze unieke evenementen. Zo was de avond ‘Our Story : Mona Chollet & Titiou Lecoq’, rond heksen en feminisme, op drie uur tijd uitverkocht. Het Facebook-event van deze avond bereikte maar liefst 22.000 personen.

3.4 Programmatie & Communicatie

Door te communiceren over de sterke punten in onze programmatie, informeren we het publiek over evenementen en voorstellingen die niet te missen zijn en wekken we hun interesse voor zeldzame, minder gekende films.

#meetthefilmmaker #agedor

De ongedwongen en intieme sfeer waarin we **publiek en filmmakers samenbrengen** is een unieke troef van ons programma waar de communicatie actief op inzet.

Dit jaar ging een **nieuw videoteam** aan de slag. Vrijwilligers stellen videos samen die minder bekende filmmakers of programmaonderdelen meer zichtbaarheid geven. De formule is een succes: de video's werden vlot overgenomen door op de websites van nieuwsmedia en in televisieuitzendingen.

#anothergaze #representationmatters

CINEMATEK focust op de **diversiteit** van filmmakers en films, zowel in de programmatie als in de communicatie:

Ook **vrouwelijke filmmakers** krijgen steeds prominenter aandacht in de programmatie en communicatie. CINEMATEK doet bijkomende inspanningen voor de promotie van deze programma's, omdat de films van vrouwelijke filmmakers structureel minder aandacht krijgen in de mainstream media.

In samenwerking met verschillende filmarchieven in Afrika konden we een programma uitwerken over '**50 jaar pan-Afrikaans festival FESPACO**', een festival dat een belangrijke rol speelt in de beeldvormingen en dekolonisatie van Afrika. Het programma bevatte ook de restauratie van drie films uit Tunesië, Marokko & Burkina Faso, uitgevoerd door het Digilab.

Met **Michel Khleifi & D.Mweze Nangura** werden twee Belgische filmmakers met internationale uitstraling en wortels in de kijker gezet.

3.5 De programmatie in Flagey

In samenwerking met Flagey, presenteert het programmatieteam van het Filmarchief de *art et essai*-film, het Belgische en internationale filmerfgoed en niet commerciële of gemarginaliseerde films in de Studio 5 in Flagey.

De programmatie in Flagey is opgebouwd rond 4 pijlers:

Klassiekers die worden gegroepeerd rond een bepaald **thema**, zoals ‘Brussel op het grote scherm’, ‘Musicals’ en ‘De Franse film noir’.

De heruitgave van **klassiekers in gerestaureerde versie**. Zo heeft het publiek de films van Tarkovsky, Visconti en Kubrick kunnen (her)ontdekken, maar ook Manneken Pis van Frank Van Passel en Conte des Trois Diamants van Michel Khleifi.

Met de **onuitgegeven, hedendaagse films** wordt aandacht geschonken aan genres, landen en productiewijzen die zich onderscheiden van de mainstream. Enkele voorbeelden: Donbass van Sergeï Loznitsa, Touch Me Not van Adina Pintilie, La Terra dell’abbastanza van Damiano & Fabio D’Innocenzo, 3 Tage in Quiberon van Emily Atef,...

Ook **recentere films** rond bepaalde auteurs, artiesten of recente stromingen komen aan bod. In 2019 was er o.a. de tetralogie Philip de Pierpont, de programmas over Joaquin Phoenix, Studio Ghibli of het thema ‘elektronische soundtracks’.

Elk jaar presenteren we in Flagey een selectie van de prestigieuze *Quinzaine des réalisateurs*-sectie van het filmfestival in Cannes. Zo kon het publiek in Flagey een twintigtal films en twee reeksen kortfilms ontdekken die onuitgegeven waren en/of hier in avant-première waren.

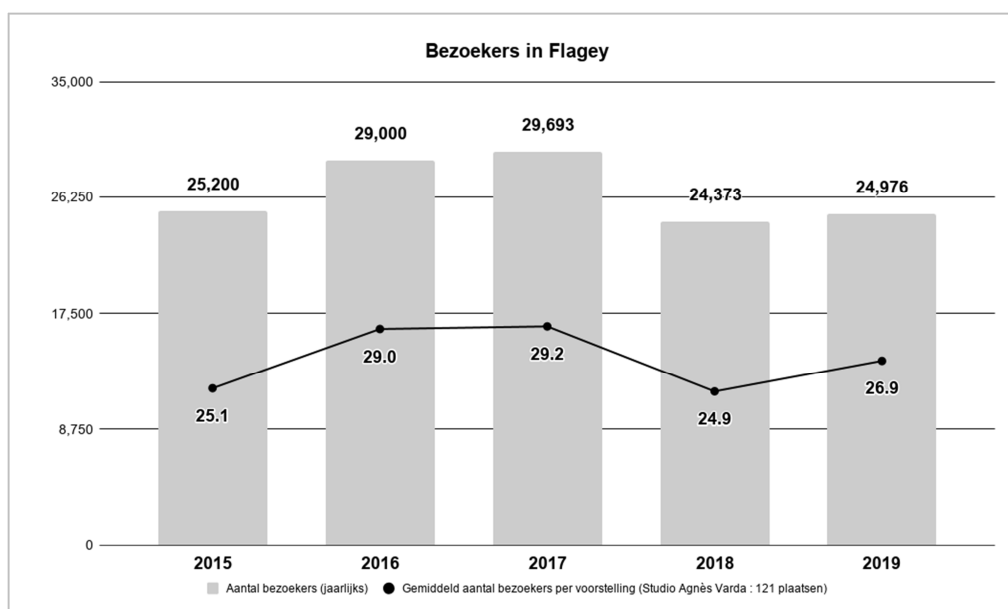
Via de programmatie in Flagey heeft het publiek een ruim aanbod aan **Belgische film** om te ontdekken. Bij meer dan één voorstelling op vier wordt een Belgische film getoond.

III. PROGRAMMATIE

Naast de filmvoorstellingen, vinden ook een reeks **unieke evenementen** plaats in Flagey. In 2019 vonden er 22 avant-premières plaats, 39 educatieve voorstellingen met een inleiding, masterclasses of filmanalyses, 19 onuitgegeven films (die niet of weinig zichtbaar zijn in andere zalen) en werden 4 voorstellingen geprojecteerd die begeleid werden met piano.

Zoals CINEMATEK, is Flagey een ontmoetingsplaats voor filmcultuur. Meer dan 40 gasten uit de filmwereld ontmoetten het publiek en kwamen de films presenteren waaraan ze hebben meegewerkt.

Met 24.976 **bezoekers** in Flagey blijven we op het zelfde niveau als 2018, zelfs als er 50 voorstellingen minder hebben plaatsgevonden.

4.1 Publiekswerking en educatieve werking

Het museum is de plaats waar het publiek onze activiteiten en ons educatief aanbod ontdekt. **Geleide bezoeken** worden door het team van het museum aangeboden in het Nederlands en het Frans. Zo bezochten 60 groepen het museum in 2019.

CINEMATEK werkt bewust in **netwerken met andere organisaties** waarbij het zichzelf en andere waardevolle initiatieven kan versterken én nieuwe publieken kan bereiken.

Het Picture! Festival toonde hoe de verschillende kunsteninstellingen op de Kunstbergsamenwerken en samen communiceren. Het festival scoorde bij het familiepubliek, net zoals onze samenwerking met Film' on, Place aux Enfants & Kidsgazette.

In Brussel werkt het Filmarchief samen met tientallen grote en kleine culturele en artistieke organisaties, met zeer specifieke invalshoeken en missies. Van specifieke activistische groeperingen als Café Congo of Le Mauvais Sujet, kunstgalerijen als Jan Mot Gallery, kunstwerkplaatsen als Auguste Orts of SIC Sound/Image/Culture, netwerken als het Brussels Kunstenoverleg en de Brusselse Museum Raad (MuseumNight Fever & Nocturnes) tot (inter)nationale spelers zoals Klarafestival en Europalia.

Filmcultuur	Diversiteit	Institutioneel	Internationaal
Anima Festival	Elles Tournent Festival	Argos	Ambassade de France en
Brussels Art Film Festival	Massimadi	OCMW Vorst	Belgique
Cinergie	Pink Screens	Fédération Wallonie-Bruxelles	Athénée Français Cultural
Courtisane		Flagey	Center
Film Festival Gent	Educatie	Koning Boudewijnstichting	Centre audiovisuel Simone
Le Jour le plus court		Kanal	de Beauvoir
Le Mois du Film	B-Magic	Joods Museum van België	Centre Tchèque
Documentaire	FWO	Stad Brussel	Embassy of Japan in
OffScreen	ISELP	Visit Brussels	Belgium
Sabzian	KU Leuven	Vlaamse	Europalia
	MDRN	Gemeenschapscommissie	Fondazione Prada
Cultuur	ULB		Goethe Instituut
Brussels Museum	Families		Japan Foundation
Nocturnes			National Film archive of
Centre du film sur l'art	Brussels Ouderenplatform		Japan
Fonds Raoul Servais	Film' on		NFA (Tsjechisch
image.in	Kidsgazette		Filmarchief)
Jan Mot Gallery	Place aux enfants		Punto de Vista
Klara Festival			Tomas Bata University
Le Mauvais Sujet			Europese Unie
Museum Night Fever			Yamagata International
Picture Festival			Documentary Film
Sound / Image / Culture			Festival

PARTNERS

4.2 Structurele samenwerking met SCC en Cinea

Voor onze publiekswerking en educatieve activiteiten, werken we samen met twee educatieve partners: **CINEA**, de Vlaamse dienst voor filmcultuur, en **SCC**, *le Service culturelle cinématographique*.

CINEA organiseerde in Vlaanderen en Rotterdam meer dan 60 filmvertoningen met inleiding en meer dan 20 lezingen in het kader van het Zomerfilmcollege (in Antwerpen), de Summer Film School (in Rotterdam), het Classics Restored Festival (in Gent en Kortrijk) en Classics Restored on Tour (in Wilrijk, Zaventem, Heist-op-den-Berg, Mechelen, Aalst, Oostende). Twee Young Critics Workshops werden georganiseerd (MOOOV festival & Film Fest Gent) en ook een *director's talk* met Roberto Minervini.

Via de samenwerking met CINEA zijn, tijdens het hele jaar zijn films uit onze collectie te zien in het kader van het museale aanbod van het M HKA in Cinema Zuid en, sinds de verhuis, in De Cinema (zie ook p.11).

Elk jaar biedt **SCC** verschillende activiteiten aan voor een jong publiek. In 2019 werd een nieuwe workshop voor scholen uitgewerkt, 'De la case à l'écran', die de interactie tussen strips en film onderzoekt. De bestaande ateliers, zoals 'Jeu d'acteur', 'Atelier du pré-ciné', en andere blijven ook beschikbaar.

Naast het aanbod voor de scholen en 'Jeunes Fans de ciné', het programma met films voor de hele familie, werden meer dan 20 conferenties en studiedagen georganiseerd rond thema's als film & poësie, film & sport, Charles Dekeukeleire, de Roemeense cinema, After Kubrick,... en dat in samenwerking met verschillende Belgische Universiteiten (VUB, ULB, KUL, UCL) en tientallen internationale instellingen.

Door het Europees project Image.in, kunnen jongeren die in ons land aankomen zelf films maken en dat in samenwerking met het OCMW van Vorst.

Plein écran sur l'Afrique durant trois mois à la Cinematek de Bruxelles

Cinéma Jusqu'en février, retour sur les 50 ans du Festival panafricain avec 45 films-lauréats.

Karin Tshidimba

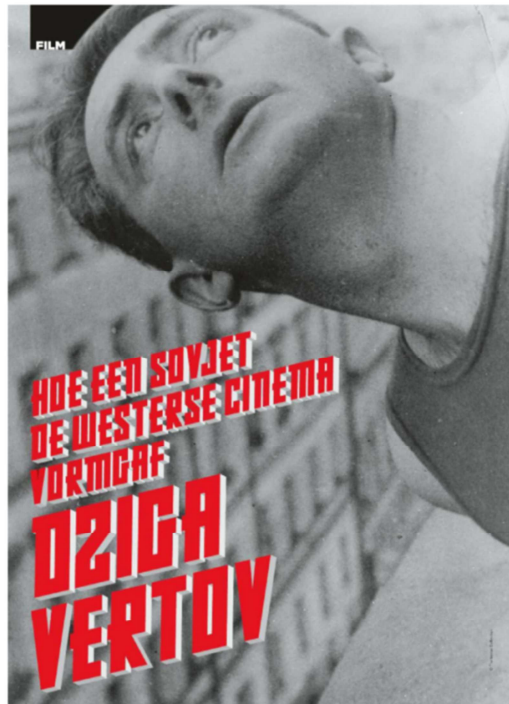
La Libre Belgique, 9/12/2019

Cover story

Duisternis in technicolor

Cinematek eert regisseur Douglas Sirk en zijn lievelingsacteur Rock Hudson

Bruzz, 05/06/2019

Focus Knack, 03/04/2019

Quand la restauration est l'unique manière de voir les films survivre

Les versions restaurées de grands classiques déferlent sur nos écrans. Visite à la Cinémathèque royale afin de découvrir les réalités de la restauration de films.

Le Soir, 04/05/2019

Agnès Varda, inclassable et inspirante, comme la Cinematek

Une fois encore, la Cinematek, à Bruxelles, ne recule devant rien pour nous proposer un panel particulièrement attractif pour l'été, avec Agnès Varda en (prestigieuse) tête de gondole...

SYLVESTRE SBILLE

L'Echo, 12/06/2019

REPORTAGE
GAËLLE MOURY

5.1 Pers

Geschreven pers

Onze activiteiten trekken veel aandacht van de geschreven pers. Bijna dagelijks verschijnt er een artikel of een aankondiging in een krant of een tijdschrift.

Dit jaar plaatste de pers de programma's rond Marc Didden, Rock Hudson en Douglas Sirk bijzonder in de kijker, net als het RESTORED-programma.

Over onze donatiecampagne schreven verschillende kranten, wat heeft bijgedragen tot het succes van de campagne (zie ook p. 26)

Televisie

Het is niet evident om broadcast-televisie te halen, maar elk jaar slagen we er toch een aantal keer in. Zo was CINEMATEK o.a. te zien in de uitzending Plan Culte op La Trois.

Radio

Onze samenwerking met Klara, Musique 3 en Bruzz loopt verder, maar ook andere zenders sturen onze activiteiten de ether in.

Giften

In augustus 2019 hebben we een oproep gedaan om ons te steunen bij het onderhoud van de analoge collectie.

Het grootste deel van onze collectie bestaat uit films op pellicule. De bewaring en verzorging daarvan vraagt gespecialiseerd materiaal zoals schoonmaakmachines en verificatie-en montagetafels. Investeren in dit materiaal is duur en door de digitalisering van de cinema wordt het steeds zeldzamer.

Door de steun van bijna 200 personen hebben we dit jaar meer dan 25.000 euro verzameld. Met dank aan de hulp van de enthousiaste schenkers die onze missie ondersteunen, hebben we een nieuwe verificatietafel gekocht en twee afzuigkappen om op ons huidig materiaal te installeren. Hiermee kunnen we in betere omstandigheden de films onderzoeken die aan het azijnsyndroom lijden.

We willen alle schenkers bedanken die dit project hebben mogelijk gemaakt.

VII. PARTNERS

Het Filmarchief wordt gefinancierd door Belpo en de Nationale Loterij, die ons toelaten om te functioneren, en we willen hen uitdrukkelijk bedanken. We willen al onze partners bedanken :

VIII. PERSONEEL & RAAD VAN BESTUUR

DIRECTIE	COLLECTIES	COLLECTIES	PUBLIEKE ACTIVITEITEN
Conservator Mazzanti Nicola	Beheer analoge filmcollecties Malfliet Francis*	Non-filmcollectie & Documentatiecentrum Dorchain Jean-Paul	Programmatie Brouwez Celine
Adjunct-directrice Vandenbrande Kristel	Turci Arianna	Blampied Anthony	Joassin Andre
Operationeel directrice Barbier Marjolijn	Adam Patrick	Couvreux Catherine	Piette Christophe
ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	Araiba Laila	Poppe Emile	Pletinckx Micha
	Bracke Mathias	Thonnon Jessica	Rotsaert Peter
	Franceschi Nicolas	Van Impe Steven	Bioscoopzalen & Museum
	Hocquet Bernard	Valorsatie & distributie	Somers Mikke
	Lopez Rodriguez	Vidanovski Daniella	Beets Bernard
	Alberto	Van Cutsem Arnaud	Bernier Guillaume
	Popov Stanislav		Chambre Antoine
Digitale strategie en innovatie Hanegreefs Davy	Collectiebeheer Digitale Films Mestdagh Bruno	PUBLIEKE ACTIVITEITEN	Coppens Mierien
Mockel Philippe	De Vocht Victor	Educatie Reghem Jeni	De Geyseler Hilde
Finances & administration Cheikh Yasmine	Gruwez David (VIAA)	PARTNERS	El Gholabzouri
Gutierrez Cuervo Kriss	Noë Bobbie (VIAA)	SCC Malonda Freddy	Mohand
Laermans Ambroos	Digilab Bredael Didier	CINEA Versteirt Bart	Gsir Jaaber
Mouhsine Assiya	Tondeur Christophe		Ionescu Cristian
Wolfs Lara	Access De Martelaere Regina		Leye Veva
Pers & Communicatie De Schrevel	Antonioli Tania		Martin Isabelle
Emmanuelle*	Arends Frédéric		Scheppan Jiri
Vreys Johan	Tytgat Ema		Van De Vel Nick
Deweert Patrice			Verly Yves

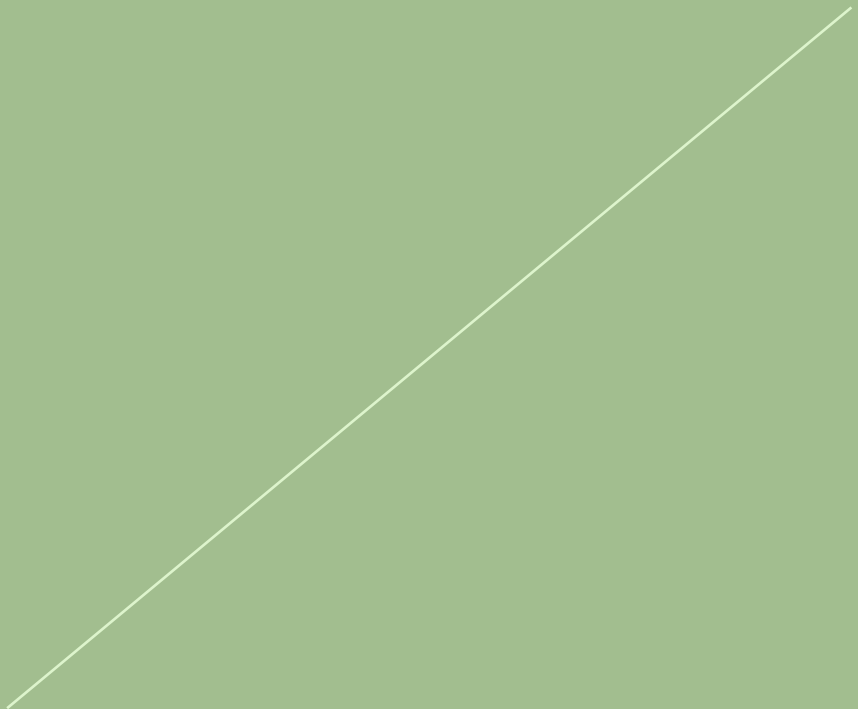
*collega's op pensioen in 2019

Raad van Bestuur & Bureau

Eric De Keuleneer* (voorzitter)	Stijn Coninx* (Ondervoorzitter)
Aubenas Jacqueline	Schoenaerts Matthias
Barbé Martine	Simons Henri
Berenboom Alain*	Troch Fien*
Berliner Alain*	Van Dormael Jaco
Boël Christine	Van Heddegem Joannes
Brunfaut Jeanne	Vander Taelen Luckas*
Collon Olivier	Winter Grace
Cukier Dan*	Witte Els*
Dardenne Luc*	
De Hert Robbe	
de Kuyper Eric	
Delvaux Catherine	
Drouot Pierre	
Dujardin Paul	
Duynslaegher Patrick	
Enthoven Geoffrey	
Hänsel Marion	
Knauff Thierry	
Kümel Harry	
Lafosse Joachim	
Leyers Tomas*	
Outers Jean-Luc	
Pauwels Caroline	
Quinet Patrick*	
Reynaert Philippe	
Roanne Henri	
Roskam Michaël	

*leden van het Bureau

Koninklijk
Belgisch
Filmarchief

Cinémathèque
royale
de
Belgique
Rapport annuel
2019

Koninklijk
Belgisch
Filmarchief

Cinémathèque
de
Belgique
Rapport annuel
2019

CINÉMA78